

tamisessa sen kauniin kartiomaisen latvuksen ja hyvän kestävyytensä takia. Okakuusi ja sen hopeanhohtoinen lajike, hopeakuusi (*Picea pungens* 'Glauca') on jäänyt enemmän kotipihojen koristepuuksi. Kolmas laji on mustakuusi. Sen kapea ja tiheä latvus poikkeaa sen verran tyyppillisestä kotimaisesta kuusesta, että se sopii koristepuuksi. Sekä serbiankuusta että mustakuusta viljellään myös joulupuuksi.

Vaikka kuuset ja eri kuusilajit muistuttavat yleensä suuresti toisiaan, löytyy niistä usein suurta lajin sisäistä vaihtelua ulkoasussa. Meidän metsäkuusestamme, samoin kuin esimerkiksi amerikkalaisesta valkokuusesta tunnetaan runsaasti ulkoasultaan normaalista poikkeavia erikoismuotoja ja niistä nimettyjä lajikkeita. Joistakin kotimaisista surukuusen (*P. abies* f. *pendula*), pallokuusen (*P. abies* f. *globosa*), kartiokuusen (*P. abies* f. *pyramidata*) ja kultakuusen (*P. abies* f. *aurea*) muodoista on kuvattu koristelajikkeita.



Kuuset ovat yksikotisia, tuulipölytteisiä puita. Kuvassa kukkiva metsäkuusen latva

Dendrologian Seuran lehteen, Sorbifoliaan toivotaan kirjoituksia kuusesta ja vieraiden kuusilajien menestymisestä eri puolilla Suomea.

www.dendrologianseura.fi – myös Facebookissa!

Dendrologian Seuran julkaisuja voi tilata

Kirsi Koposelta sähköpostilla kirsi.marja.koponen@gmail.com



DENDROLOGIAN SEURA

Teijo Nikkanen: Kuusi (*Picea*) – vuoden puusuku 2017

Dendrologian Seura on valinnut vuoden 2017 puusuvuksi kuusen. Vuoden puusuku on valittu vuodesta 2001 lähtien. Sitä ennen, vuosina 1977-2000, valittiin vuoden puulaji ja käytiin läpi maamme 24 luonnonvaraista kotimaista puulajia. Metsäkuusi (*Picea abies*) oli vuoden puulaji vuonna 1983. Nyt esitellään kuusten suku.

Kuuset (*Picea*) ovat levinneet pohjoisen pallonpuoliskon viileälle ilmastovyöhykkeelle ja lauhkean vyöhykkeen kylmimpiin osiin. Kuusen suvussa lajin rajausta on usein vaikeaa ja eri lähteissä lajiluvuksi ilmoitetaan 30-50, yleensä puhutaan 34-36 lajista. Lisäksi tunnetaan useita alalajeja ja lajien välisiä risteymiä. Uudistetussa Suomen puu- ja pensaskasviossa esitellään 17 lajia, joista kymmenkunta menestyy hyvin ainakin Etelä-Suomessa.

Monet kuusilajit ovat levinneisyysalueillaan tärkeitä metsätalouspuita, myös Euraasiassa kasvava metsäkuusi (*Picea abies*). Kuuset kasvavat usein laajoina puhtaina metsinä.



Kuusimetsää Puijon tornista kuvattuna



Sitkankuusiviljelmä (*Picea sitchensis*)
Skotlannissa



Kuusen (*Picea glauca* ja *P. engelmannii*)
siemenviljelys, Br. Columbia, Kanada

Kuusten suvussa on lajeja, jotka ovat levinneet hyvin laajalle, ja toisaalta paljon sellaisia lajeja, joiden levinneisyysalue on suppea. Meillä Euroopassa kasvaa molempia ääripäitä edustavat lajit: metsäkuusi, joka on levinnyt suureen osaan Eurooppaa ja Venäjää, sekä serbiankuusi (*Picea omorika*), joka kasvaa luontaisesti Dinaarisilla Alpeilla yhteensä muutamien neliökilometrin laajuisella alueella. Pohjois-Amerikassa on kaksi koko mantereen poikki levinnyttä lajia: mustakuusi (*Picea mariana*) ja valkokuusi (*Picea glauca*). Alueensa eteläosissa niiden kasvupaikkavaatimukset ovat erilaisia, mutta saattavat pohjoisosissa kasvaa samoilla paikoilla ja sekametsinä.

Kuuset sietävät hyvin varjostusta. Kasvaakseen hyvin ne vaativat viljavan ja riittävän kostean kasvualustan, mutta tulevat toimeen karummillakin kasvupaikoilla. Nuorena kuuset ovat yleisesti hallanarkoja ja hidaskasvuja.



Serbiankuusi
(*Picea omorika*)
metroradan varrella,
Helsingissä



Mustakuusi
(*Picea mariana*)
Kivalossa,
Rovaniemellä

Meillä luontaisena kasvava metsäkuusi, kuten monet muutkin kuusilajit, sietävät alkupe- räsiirtoja hyvin. Suomessa kuusta voidaan siirtää ilman sopeutumisaikavaikeuksia pitkiäkin matkoja. Muutaman sadan kilometrin siirto etelästä pohjoiseen lisää kasvua paikalliseen alkuperään verrattuna. Tätä on käytetty hyväksi metsänviljelyssä Pohjois-Euroopassa.

Metsätaloustalouksena ulkomaisia kuusilajeja ei Suomessa ole käytetty, vaikka jotkut niistä kasvavat meillä lähes yhtä hyvin kuin metsäkuusi. Vieraiden kuusilajien käyttö metsä- loudessa on muuallakin melko vähäistä. Poikkeuksen tekee Pohjois-Amerikan länsiranni- kon sitkankuusi (*Picea sitchensis*), jota viljellään paikoin yleisesti Euroopan merellisillä alueilla, esimerkiksi Skotlannissa ja Islannissa.

Koristepuuna Suomessa menestyviä ja yleisesti käytettyjä vieraita kuusilajeja voidaan mainita kolme. Serbiankuusi on niistä yleisin. Sitä on käytetty paljon julkisessa viherraken-



Kuusen
erikoismuotojen
lisäystarha
Punkaharjulla